

Στον στενό μας αεροπορικό κύκλο εμφανίστηκαν δύο νέα βιβλία. Εμφανίστηκαν και όχι κυκλοφόρησαν, γιατί και τα δύο δεν μπορείτε να τα βρείτε στα βιβλιοπωλεία.

1) Ένα χρονικό κανάβων και γλάρων

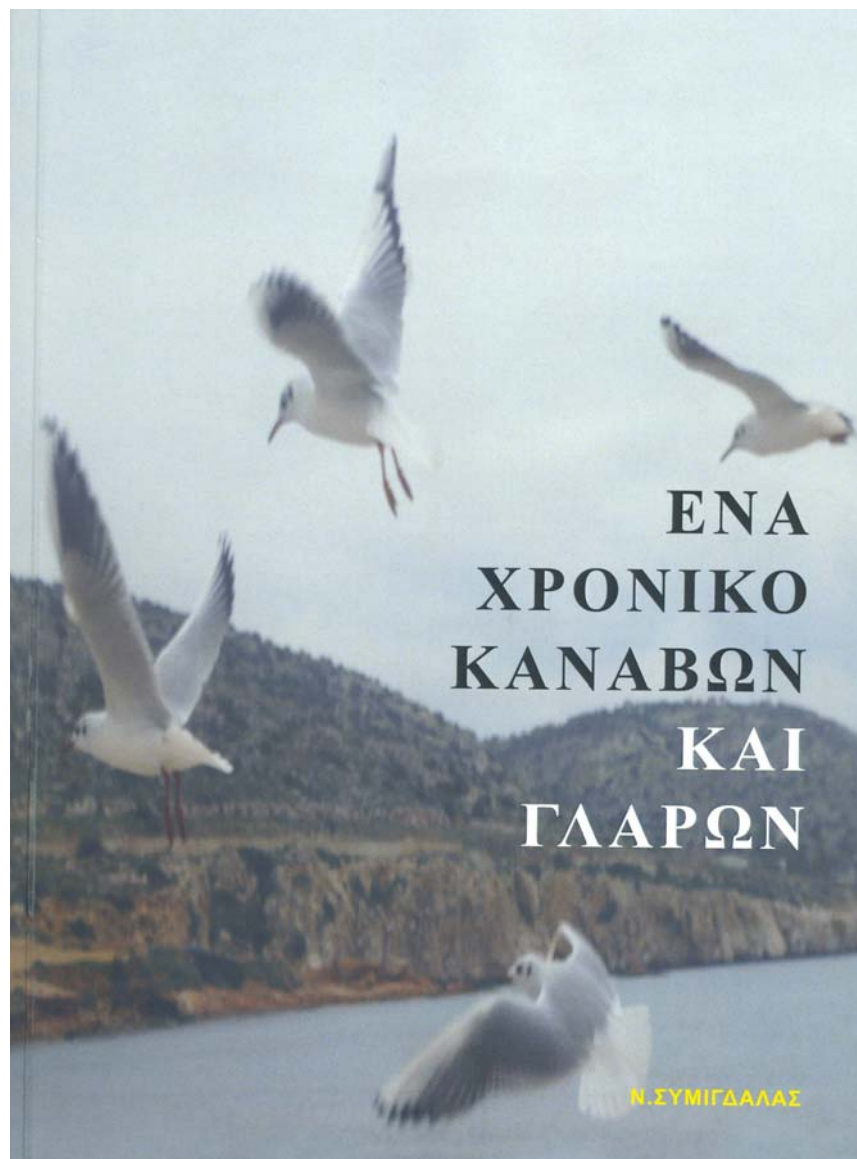
Το πρώτο βιβλίο «Ένα χρονικό κανάβων και γλάρων» εμφανίστηκε τους τελευταίους μήνες του 2018. Συγγραφέας του είναι ο Νίκος Συμιγδαλάς, ο ιδρυτής της Aegean.

Πρόκειται για βιβλίο 428 σελίδων με πυκνό κείμενο και πολύ φωτογραφικό υλικό. Αποτείνεται σε φίλους που διαβάζουν τα βιβλία τους και δεν περιορίζονται στο να βλέπουν φωτογραφίες και να δοκιμάζουν να εννοήσουν το περιεχόμενο των βιβλίων από τα υπομνήματα. Οι φωτογραφίες είναι μικρού μεγέθους, για να μην γίνει το βιβλίο χονδρό και ασήκωτο.

Θα περιμένετε η διήγηση να αρχίσει από τα πρώτα βήματα της Aegean στον Μαραθώνα. Το βιβλίο όμως έχει πολύ ευρύτερο ενδιαφέρον.

Οι Συμιγδαλάδες ανήκουν σε αιγαιοπελαγίτικη οικογένεια, εξ ου και το όνομα AEGEAN της εταιρείας. Ο πατέρας όμως του Νίκου βρέθηκε πριν τον Πόλεμο στην Κρήτη με την Ιωνική Τράπεζα. Η θεία του απέκτησε εκεί οικογενειακές σχέσεις. Ο Νίκος γεννήθηκε στα Χανιά το '31 και τον βρήκε ο Πόλεμος στην Κρήτη, όπου και μεγάλωσε.

Το πρώτο μέρος του βιβλίου (116 σελίδες) είναι αφιερωμένο στα παιδικά και νεανικά χρόνια του συγγραφέα, κυρίως στο ορεινό χωριό του Ασκύφου. Οι πολεμικές ιστορίες της Κρήτης γράφονται συνήθως από πολεμιστές, Έλληνες και ξένους. Εδώ όμως υπάρχουν τα χρόνια του πολέμου, όπως τα έζησαν οι πολίτες της Κρήτης και οι οικογένειές τους.

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου (σελ. 117-182) περιγράφει τα χρόνια της επιστροφής του στην Αθήνα και την πρώτη εμπλοκή του με την ανεμοπορία.

Εν συνεχεία (σελ. 183-347) αναπτύσσεται η επαγγελματική του δραστηριότητα με την αεροπορία (USAF, EI-AI, Singapore Airlines) διανοημένη πάντα με λίγη Κρήτη και λίγο αεραθλητισμό.

Τέλος, από την σελίδα 348 ξεκινάει η προσωπική του επιχειρηματική δημιουργία, δηλαδή η εταιρεία «Aegean» στις διάφορες εταιρικές μορφές της.

Για όσους γνώρισαν καλά τους Συμιγδαλάδες, από όλες τις φωτογραφίες του βιβλίου, προτιμήσαμε να παραθέσουμε μια φωτογραφία του Νίκου Συμιγδαλά στ' Ασκύφου, με τα στιβάνια του και την γατούλα του. Ο λόγος που την επιλέξαμε είναι γιατί, θα μπορούσε να ήταν παιδική φωτογραφία του γιού του Αντώνη που σήμερα συνεχίζει το αεροπορικό έργο του πατέρα του, εκτός Ελλάδος. _

Πως δεν κλείνουν τα περιοδικά

Τα περιοδικά κλείνουν λόγω μειωμένης κυκλοφορίας και μειωμένου ενδιαφέροντος από τους διαφημιζόμενους. Αυτά είναι γνωστά.

Το φθινόπωρο διαβάσαμε ότι η εταιρεία «Γνώμων» θα προχωρούσε σε κατάργηση των εντύπων εκδόσεων της και θα στρεφόταν σε ψηφιακές μορφές των ιδίων εκδόσεων. Πρόκειται κυρίως για «Το περισκόπιο της επιστήμης» ένα από τα λίγα περιοδικά που δεν βάσιζε την κυκλοφορία του σε σαχλαμάρες χαμηλής ποιότητας, κουτσομπολιά, φθηνή πολιτική, συναισθηματισμούς.

Το περιοδικό απευθυνόταν σε εκλεκτό κοινό που σίγουρα είχε τάση να ασχολείται με ψηφιακά μέσα. Έτσι, δεν μας εξέπληξε το γεγονός, ότι θα έπαυε την έντυπη έκδοσή του. Αυτό που μας εξέπληξε είναι τα γεγονότα που έκαναν το ποτήρι να ξεχειλίσει.

Ο εκδότης ανέφερε σε άρθρο του ότι:

1) Περιορίστηκε υποχρεωτικά η «επανακυκλοφορία» των εντύπων από τα περίπτερα. (Το σύνηθες ήταν να κυκλοφορεί πρώτα ένα περιοδικό στην Αττική, οι δε επιστροφές να προωθούνται τον επόμενο μήνα στην επαρχία. Έτσι μειωνόταν η ανάγκη εκτύπωσης υπερβολικών αντιτύπων).

2) Μία από τις εταιρείες διανομής του τύπου έκλεισε, αφήνοντας σημαντικά χρέη στα περιοδικά.

3) Η παραμένουσα εταιρεία, με μονοπωλιακή ισχύ, αύξησε σημαντικά τα έξοδα της διανομής.

Με όλα αυτά, η διανομή των περιοδικών «Περισκόπιο της επιστήμης» «Στρατιωτικά νέα» και «Ιστορικά θέματα» ήταν προβληματική. Η σκέψη ήταν να σταματήσει τελείως η έντυπη κυκλοφορία.

Τελικώς επεκράτησε μια μέση λύση. Σταμάτησε η διανομή στα περίπτερα, αλλά συνεχίστηκε η εκτύπωση των περιοδικών, αποκλειστικά για συνδρομητές. Τέρμα οι εταιρείες διανομής και οι επιστροφές. Όποιος θέλει, γίνεται συνδρομητής και παίρνει τυπωμένο τεύχος στο σπίτι του με το ταχυδρομείο.

Το καλό το παλικάρι ξέρει και άλλο μονοπάτι. _

Πως δεν κλείνουν τα αθλήματα

Ένα νέο άθλημα γεννιέται, η «υποβρύχιος ανεμοπορία», sub-gliding. Τι είναι αυτό; Ένα μικρό ανεμόπτερο βυθίζεται σε βάθος λίγων μέτρων και εκεί αφήνεται ελεύθερο. Το ανεμόπτερο πρέπει να έχει καλή υδροδυναμική, ώστε ανεβαίνοντας ελεύθερο να αναδυθεί όσο το δυνατόν μακρύτερα από το σημείο αφέσεως.

Το άθλημα είναι ελεύθερο και όλοι οι ερασιτέχνες σπεύδουν να το δοκιμάσουν. Μαζί τους όμως σπεύδουν και κάποιοι που θέλουν να βγάλουν χρήματα. Συντάσσουν κανονισμό του αθλήματος με υποχρεωτική εκπαίδευση των αθλητών από πτυχιούχους εκπαιδευτές. Θεσπίζονται πτυχία χειριστών υποβρυχίων ανεμοπτέρων, καθώς και πτυχία εκπαιδευτών.

Τα υποβρύχια ανεμόπτερα θεωρούνται επικίνδυνα και τους επιβάλλεται νηολόγιο για να είναι δυνατή η παρακολούθησή τους. Τους επιβάλλεται και πιστοποιητικό πλοιομότητας που το υπογράφουν πιστοποιημένοι τεχνικοί. Κάποιοι ιδρύουν αθλητική ομοσπονδία του αθλήματος και την εντάσσουν στην ΓΓΑ που επιβάλλει αθλητικούς κανονισμούς και antidoping control.

Κάποιοι σκέπτονται τα υποβρύχια ανεμόπτερα να αφήνονται από μεγαλύτερα βάρη σαν ανεμόπτερα βαθυσκάφη. Κατά την άνοδο θα κάνουν και ακροβατικούς ελιγμούς, σαν υποβρύχια ακροβατικά. Η αξία των σκαφών αυτών είναι πλέον απρόσιτη στους απλούς αθλητές.

Κάπου εδώ εμφανίζεται η «υπερελαφρά υποβρύχιος ανεμοπορία» ultralight sub-gliding, άλλο άθλημα ελεύθερο, στο οποίο σπεύδουν να καταφύγουν οι ερασιτέχνες, αφοδεύοντας όλους τους ανωτέρω αναφερομένους, αλλά μπαίνοντας σε νέο κύκλο αθλητικής εξελίξεως.

Καιρό έχουμε να δούμε νέο αεράθλημα, ε;

2) Το αεροδρόμιο του Μαραθώνος

Το βιβλίο αυτό ξεκίνησε με πρόθεση να είναι το παρόν τεύχος 115 του περιοδικού μας.

Έχουν περάσει περί τα 20 χρόνια από τότε που έκλεισε το αεροδρόμιο του Μαραθώνα. Κάποιος έπρεπε να γράψει την ιστορία του. Η ιστορία αυτή είναι κυρίως αεροπορική και λιγότερο ανεμοπορική.

Όταν η Ναταλία Ανεμοδουρά εξέδιδε το αεροπορικό περιοδικό "Remove Before Flight", είχε στο επιτελείο της συνεργάτες πρόθυμους να ασχοληθούν με τον Μαραθώνα. Τότε, συγκέντρωσα ότι ανεμοπορική ύλη είχα για το θέμα και την έθεσα στην διάθεσή τους. Δυστυχώς ο στενός μας αεροπορικός κύκλος δεν μπορεί να σηκώσει το κόστος ενός οργανωμένου αεροπορικού περιοδικού χωρίς αμυντικά θέματα, της ποιότητας του RBF. Έτσι, ο μικρός «Αεραθλητισμός» έμεινε πάλι το μόνο μη πολεμικό αεροπορικό έντυπο.

Ξαναβλέποντας προσφάτως την συγκεντρωμένη ύλη για τον Μαραθώνα, αποφάσισα να καλύψω το κενό της βιβλιογραφίας. Σκοπός ήταν να εκδοθεί ένα ειδικό τεύχος του «Αεραθλητισμού», αφιέρωμα στο αεροδρόμιο του Μαραθώνος. Όταν όμως συγκεντρώθηκε η ύλη, διαπίστωσα ότι ήταν περισσότερη από ένα μικρό τεύχος περιοδικού που θα αποστέλλονταν στους αναγνώστες με email. Έτσι προέκυψε ένα ebook που θα μπορείτε να καταφορτώσετε (download) σαν αρχείο .pdf από τον γνωστό σας αρχειακό site: www.aerodata.gr Το αρχείο του aerodata θα περιλαμβάνει και όλες τις διορθώσεις που έγιναν από την αρχική κυκλοφορία του βιβλίου.

Η ιστορία του αεροδρομίου του Μαραθώνα είναι μέρος της ιστορίας του βάλτου. Μελετώντας τα περί του βάλτου, ανοίχτηκε ένα μεγάλο κεφάλαιο, τόσο στο παρελθόν όσο και στο μέλλον. Δεν μπορούσαμε να μην επεκταθούμε στο όλο θέμα._

Κωνσταντίνος Πικρός

Το αεροδρόμιο του Μαραθώνος

Αθήναι 2019

Στην Ποικίλη Στοά

Στο περί Μαραθώνος βιβλίο αναφέρουμε το γεγονός ότι ο περιηγητής Πausανίας είδε στην Ποικίλη Στοά (και περιγράφει) την απεικόνιση της μάχης του Μαραθώνος. Αυτό έγινε περί τα 600 χρόνια μετά την μάχη. Το βιβλίο μας όμως ήταν για το αεροδρόμιο και δεν μπορούσαμε να επεκταθούμε σε ένα τόσο ειδικό παράπλευρο θέμα.

Μαθαίνουμε λοιπόν ότι το έτος 395 μΧ. ο ανθύπατος της Ελλάδας και Αχαΐας (αγνώστου ονόματος) έκλεψε τις σανίδες στις οποίες ήταν ιστορημένες οι απεικονίσεις. Δεν γνωρίζουμε τον λόγο που το έκανε, ίσως να ήταν φανατικός χριστιανός. Την εποχή εκείνη ανθούσαν οι φανατικοί χριστιανοταλιμπάν που κατέστρεφαν συστηματικά κάθε τι το ελληνορωμαϊκό και έφεραν στην δυτική Ευρώπη τον σκοτεινό Μεσαίωνα. Το ενδιαφέρον όμως της πληροφορίας είναι αλλού. Μας κάνει να υποπτευόμαστε ότι δεν επρόκειτο για ενιαία τοιχογραφία, αλλά για μεμονωμένα ζωγραφικά έργα, ανηρημένα στον τοίχο της Ποικίλης Στοάς.

Ο Πausανίας μιλάει για τρεις φάσεις της μάχης, ίσως για τρία ζωγραφικά έργα, τοποθετημένα διαδοχικά εκ δεξιών προς τα αριστερά. Η διαδοχή μοιάζει να μην είναι χρονική, αλλά τοπική. Έτσι θα έβλεπε κανείς την διαδοχή των γεγονότων από το Κοτρώνι, κοιτώντας προς την θάλασσα.

Στην πρώτη φάση, στο δεξιό άκρο, απεικονίζονται οι αψιμαχίες πριν την μάχη. Οι Πέρσες δοκίμαζαν να προωθηθούν προς την Αθήνα από το στενό της Νέας Μάκρης μεταξύ της θάλασσας και του βουνού. Κάπου εκεί ήταν το στρατόπεδο των Ελλήνων και, προφανώς θα υπήρχαν στοιχειώδεις οχυρώσεις. Η ιστορία αναφέρει ότι η φάση αυτή διήρκεσε για αρκετές μέρες, κατά τις οποίες οι Έλληνες δεν επιτίθονταν.

Στην δεύτερη απεικόνιση ο Πausανίας είδε ζωγραφισμένη την κυρίως μάχη. Είδε την πυκνή ελληνική φάλαγγα των Αθηναίων και Πλατεαίων να σπρώχνουν με τις ασπίδες τους τους Πέρσες προς το έλος. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η λέξη «το όπλον» αναφέρεται στην ασπίδα του οπλίτη.

Η τρίτη φάση της μάχης, στην αριστερή πλευρά του συνολικού έργου, είναι η μάχη γύρω από τα αναχωρούντα περσικά πλοία.

Πάνω από τους τρεις αυτούς ξύλινους πίνακες, ο Πausανίας είδε και μας περιγράφει πρόσθετους ανηρημένους πίνακες με ήρωες των Αθηνών (πχ. Θησέας), του Μαραθώνα (πχ. Ηρακλής και ο τοπικός ήρωας Εχετλαΐος), των στρατηγών Μιλτιάδη και Καλλιμαχου, και άλλων. Δεν είναι αναγκαίο οι απεικονίσεις αυτές να βρίσκονταν πάνω στις απεικονίσεις της μάχης. Θα μπορούσαν να είναι ανεξάρτητα έργα κρεμασμένα στον ίδιο τοίχο.

Το 1895 ο Carl Robert μας έδωσε την δική του εκδοχή για το πως θα ήταν η απεικόνιση της μάχης στην Ποικίλη Στοά. Θεωρεί ότι ο Πausανίας περιγράφει ένα ενιαίο ζωγραφικό έργο, και όχι πολλούς ανηρημένους πίνακες. Επιπλέον ο Robert φανταζόταν μεμονωμένους πολεμιστές να μάχονται μεταξύ τους αραιωμένοι. Δεν είχε διάθεση να απεικονίσει το σπρωξίδι και το σπριμωξίδι της φάλαγγας. Την εκδοχή του Robert για το τι είδε ο Πausανίας, σας την παραθέτουμε κατωτέρω.

Ένα επιπλέον πρόβλημα της προτεινόμενης παραστάσεως είναι η παρουσία ιππικού, ενώ γνωρίζουμε ότι η μάχη του Μαραθώνα ήταν πεζομαχία. Κατά μίαν εκδοχή, οι Αθηναίοι επιτέθηκαν στους Πέρσες όταν έλαβαν την πληροφορία ότι το περσικό ιππικό είχε αποσυρθεί. Που είχε πάει όμως;

Οι μελετητές αναφέρουν διάφορες εκδοχές. Ενδεχομένως να είχε κάποια περιφερειακή αποστολή. Ίσως όμως να φορτωνόταν ήδη στα πλοία με προορισμό το Φάληρο, μετά την αδυναμία του περσικού στρατού να διασπάσει το πέρασμα της Νέας Μάκρης. Όλοι όμως συμφωνούν ότι το ιππικό δεν πολέμησε στον Μαραθώνα. Τα πλοία εξ άλλου είχαν δυνατότητα μεταφοράς λίγων μόνο ίππων από την Μικρά Ασία.

Μετά τον Robert δεν βρήκαμε άλλο έργο που να φιλοδοξεί να απεικονίσει τι ακριβώς μας περιγράφει ο Πausanias. Πολλοί ζωγράφοι μάς έδωσαν απεικονίσεις της μάχης πολύ σωστότερες από τον Roberts. Μια εικόνα του πως μαχόταν η φάλαγγ υπάρχει ακόμα και σε βιβλίο της δ' δημοτικού, που παραθέτουμε κατωτέρω. Η συνολική όμως απεικόνιση της όψης του τοίχου της Ποικίλης Στοάς δεν έχει εμπνεύσει πολλούς καλλιτέχνες.

Ίσως η Σχολή Καλών Τεχνών, ή άλλος παρόμοιος φορέας, θα έπρεπε να προκηρύξει σχετικό διαγωνισμό. Προτείνουμε διαγωνισμό με βραβείο και όχι ανάθεση σε κάποιο καλλιτέχνη, γιατί πρέπει να αναζητηθεί ικανός ζωγράφος, και όχι ικανός ροκαριστής των διαθετομένων κονδυλίων.

* * *

Η απεικόνιση της μάχης του Μαραθώνα βρισκόταν στον δεξιό τοίχο της Ποικίλης Στοάς. Στον κεντρικό τοίχο υπήρχαν απεικόνιση της Αμαζονομαχίας και η Ιλίου Πέρσις (δηλαδή η άλωση της

Τροίας). Τον αριστερό τοίχο στόλιζε η μάχη της Οινόης στο Άργος

Η Ποικίλη Στοά έχει εντοπιστεί στην Αγορά, βορείως των γραμμών του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου, αλλά έχει ανασκαφεί μερικώς μόνο. Σήμερα έχει αποκαλυφθεί ένα τμήμα της (το δυτικό της άκρο, το αριστερό δηλαδή) από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών. Ήδη η Σχολή έλαβε άδεια να συνεχίσει τις ανασκαφές με κατεδάφιση δύο διατηρητέων κτιρίων που είναι χτισμένα πάνω στην Ποικίλη Στοά.

Τα μέχρι τώρα ευρήματα δεν είναι σημαντικά γιατί προφανώς τα οικοδομικά υλικά της Στοάς ενσωματώθηκαν στην ανέγερση μεταγενεστέρων κτισμάτων. Μπορούμε όμως από τα ευρήματα να εικάσουμε την μορφή της Στοάς, που εικονίζεται στην παρατιθέμενη αναπαράσταση.

Η Στοά είναι ονομαστή κυρίως από τους Στωικούς φιλοσόφους (μαθητές του Ζήνωνα) που συγκεντρώνονταν στον χώρο της Ποικίλης. Δεν αναμένεται όμως να αποκαλυφθούν σημαντικά διατηρήσιμα δομικά στοιχεία. Κατόπιν τούτου είναι ίσως σκόπιμο να ανακατασκευασθεί η Στοά, όπως έγινε με την Στοά του Αττάλου. Η ανακατασκευή της Ποικίλης Στοάς άγει στην ανάπλαση του διακόσμου της.

Το να ανευρεθούν τμήματα του διακόσμου της Στοάς είναι τελείως απίθανο. Ήδη το 395 μΧ. όταν αφαιρέθηκε ο διάκοσμος, επρόκειτο για ξύλα ηλικίας 800 ετών. Ίσως ο ανώνυμος ανθύπατος να πέταξε απλώς από τον ημιυπαίθριο χώρο της Στοάς σάπια σκουπίδια μεγάλης συναισθηματικής αξίας. Ίσως μάλιστα να μην επρόκειτο καν για τα πρωτότυπα έργα, αλλά για πολυεπισκευασμένα αντίγραφα. Έχουμε την τάση να συμπιέζουμε τον χρόνο της ιστορίας με τον γενικό χαρακτηρισμό «αρχαία»..

Ας μην ξεχνάμε το πώς από τον βάλτο του Μαραθώνα φθάσαμε εδώ. Η απεικόνιση στην ποικίλη Στοά που περιγράφει ο περιηγητής Πausanias είναι η σύνδεση που έχουμε της μάχης με το έλος..

Η μάχη του Μαραθώνα Τάξη Δ Κεφ. 16
Ηλιάδης Ηλιάς

